

23
11 Cr. 8. num. 47.
1757
50
DISSERTATIO IVRIS CRIMINALIS
DE

POENA CAPITALI
IN FVRTTO HAVD MI-
TIGANDA OB RESTITV-
TIONEM REI ABLATAE

QVAM

PRAESIDE

VIRO CONSVLTISSIMO

GEORGIO SAMVELE MADIHN

JVRIS VTRIVSQUE DOCTORE

D. V. DECEMBR. MDCCLVII.

H. L. Q. C.

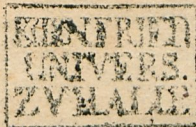
PVELICAE ERVDITORVM DISQVISIONI SVBMITTIT

AVCTOR

GOTTLIEB ERNESTVS LAV

WERNIGERODANVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE
EX OFFICINA FVRSTENIA.

ILLVSTRISSIMO
ATQVE
CELSSIMO COMITI
AC DOMINO
DOMINO
CHRISTIANO ERNESTO
S. R. I. COMITI REGENTI
STOLBERGICO, KOENIGSTEINENSI,
RVPIS FORTIS, WERNIGERODANO
ET HOHENSTEINENSI
DYNASTAE EPSTEINII, MVNZENBERGAE
BREVBERGAE, ALGEMONTII, LOHRAE,
ET KLETTENBERGAE
RELICVA
ORDINIS REGII PRVSSICI AQVILAE NIGRAE
EQVITI AVRATO
DOMINO CLEMENTISSIMO
D. D. D.
DEVOTISSIMVS CLIENS
GOTTLIEB ERNSTVS LAV.

ILLVSTRIS
ATQVE CELSIS
CLEMENTIS
DOMINE

Haud adeo longe repetendum est, CELSIS
DOMINE, unde illa subnascatur ratio, a temeritate vix alias ab-
ludere visa, vt CELSITVDINEM
TVAM

TVAM leui scripto, quod ceu pri-
mitias academiae obtulit epocha, vel
admodum audacter ego sustineam com-
modare meo. Mirabuntur pauci isti,
quibus minus innotescit, quam studi-
orum cultores de Gratia TVA sibi
patrocianti, & probe simul obsecun-
danti omnes proinde gestiant. At cæte-
roquin omnino alia adhuc mihi peculi-
aris ratio tantam fiduciam indere ap-
prime valuit, qua hoc conamine Tibi,
ILLVSTRISIME DOMINE,
nunquam non probatum me itu-
rum

) (3

rum, haud ab re autumabam, si minus
diuinem. Est, quod Generosa Gra-
tiae TVAE indole caufferis, vt de
Clementia, qua familia mea abhinc
multos iam annos mirefice exornata, &
quippe quam aequè per plures annos
submisse & deuote exosculatus, eti-
amnum ego insigniter gloriari possim.
Enimvero non est, quod ordinario
modo in me concesseris, CELSISSI-
ME DOMINE, quæ alias in plu-
res transcribere Virtus TVA Ma-
gnanimis poscebat, sed quod plane
extraordinario pacto ab infantia mea
in

in me concumulata cerno, quæ alia
vice in singulos plures collocasse, sum-
ma iam venit Gratia. At quid? quod
in tantis animus humili gratia maeste
detentus reponeret. Præter curam,
est studium illius, quod ipse aliquando
significasti: summas grates TE æsti-
maturum, si quando omnia in verum
commodum, mihi & aliis utile, eueni-
rent; & illud agere mearum partium
erit, vt per omnem vitam pro TVA,
TVAEque ILLVSTRISSIMAE
DOMVS incolumitate ardentissima
nuncupem vota. Quod summa rerum
est:

est: iubeat Summum Numen, vt
in salutem Patriæ meæ itidem his in-
quietis ac turbulentis temporibus in-
iftius insigne solamen per plures annos
feliciter TVIS imperes subditis. Id,
quod inde pariter meum, atque ciui-
um meorum fortunium iudicans;
me vltro Clementiæ TVAE com-
mendaturus

NOMINIS TVI ILLVSTRISSIMI
ATQVE CELSISSIMI

denotissimus cultor & cliens
GOTTLIEB ERNESTVS LAV.

DIS-

DISSERTATIO JURIS CRIMINALIS
DE
POENA CAPITALI IN FURTO HAVD MI-
TIGANDA OB RESTITVTIONEM
REI ABLATAE.

§. I.

Finem ultimum esse, cur in societates ci- Inſtituti ræ-
viles coire imperioque communi ſefe- tio explica-
submittere mortales coacti fuere, ut, non tur.
ſolum iuncto ſtudio obtineant, quod ſin-
gulorum viribus confequi humanam fere
ſortem excede-
bat, ſed etiam contra læ-
ſiones aliorum tutius procedere, illatasque iniurias ſine
vindi-
ctæ formidine vlcisci queant, nemo iuris ciuilis
vni-
verſalis cognitione ſuperbiens facile ambiget. Ne-
que

A

que tamen optatissimus societatis finis aliis^m obtineri potest mediis, quam legibus, quæ reipublicæ firmissima præbent fulcra, quæque ciues veram necessitatem docent, singulorum actionibus ciuitatis nitorem atque felicitatem quantum fieri potest, obtinere, promotamque conservare. Sed proh dolor! semel eo res rediit, vt fere quilibet proprium apparensque bonum communi felicitati præferre nullus dubiter, quo factò vitia in delicta degenerare cœperunt, summaque exegit necessitas, ut mala illis proponerentur, quibus in ciuitatis viscera sæuire curæ cordique esse videtur. Inde ortæ sunt leges pœnales, indeque repetenda est iuris criminalis origo. Quum apud animum constituissem, specimine quodam publico prodire, priusquam huic valedicerem academiæ, ex criminali iure differere eo magis e re mea esse videbatur, quo certius in hac iurisprudentiæ parte multa adhuc specilegia esse relicta. Non raro singulares obveniunt Dd. opiniones, atque fere ubique desideratur genuinum fundamentum, cuius auxilio criminum pœnarumque indolem diiudicare possimus. Quam ob rem præsens thema eligere, Tuoque B. L. limato iudicio eius tractionem submittere, nullus dubitavi. Indoles methodi, quæ ad certitudinem efficiendam reliquis præstantior est, hic requirere videbatur, ut varia præmitterem, quæ demonstrationi mearum propositionum inferuiunt; non quod existimem a primis semper inchoandum esse principiis in demonstrationibus formandis, sed quia apud Dd. iuris criminalis altum est silentium de principiis generalioribus, ad quæ in dissertatione tamen prouocare fas erat. Quo enim iure meas these-

theses, quas in medium producturus sum, ex limpida fontibus, neglectis principiis præcipuis, deriuare potuissim? Si potissima dissertationis capita communi Dd. opinioni aduersa deprehendes, B. L. non nouitatis studio, sed veritatem dicendi ardori tribuas, etiam atque etiam rogo.

§. II.

Si superior iis, qui ab eo dependent actionum ^{Legem pœ-}li- ^{nalium de-}berarum regulam dicit, vel simul cum actionibus ^{finitio for-}legi oppositis mala consecutaria connectit, vel non. Si ^{matur,} prius legi *sanctio pœnalis* inesse dicitur, prouti mala consecutaria ipsa a superiore cum actionibus legibus contrariis coniuncta *pœnas* nominare solent ICti. Quare leges vel sanctione pœnalis munitæ sunt, vel minus. Priori in casu *legum pœnarium*, atque posteriori in casu *legum non pœnarium* nomine veniunt.

Notiones hac ratione eolutæ & vsui loquendi inter ICtos sunt conformes, & naturam pœnarum perspectam reddunt. ICti enim semper in definitione pœnæ, quam formarunt, superiorem requirunt, & si dicendum quod res est, hoc etiam vsui loquendi vulgari responderet; ideoque non quælibet actionum nostrarum mala consecutaria pœnas dicunt. Natura quoque illarum hinc inde eo loculentius conspicitur, quocertius est, a profunda huius cognitione grauissima iuris criminalis capita dependere. Si malum quidem consecutarium quaedam actio habet, sed non tale, quod ipse legislator statuit, tunc pœna actionem non sequitur. Finge enim hunc casum. Sempronius, qui a Titio se laesum putat, hunc ad certamen gladio componendum prouocat, Titius prouocationi desiderioque aduersarii sui satisfactorius certamen cum

A 2

Sempro-

Sempronio fufcipit, aft infelici prorfus fuffeffu. Graue enim vulnus illi infligitur a Sempronio, ac dolores vehementiffimos per aliquot menses fentit. Certe funt hæc mala actionum confectaria, quæ vero nemo Ictorum pœnas dicit, quamuis forfan ex vfu loquendi corrupto & minus conftanti ita nonnulli dicere folent, verum fi vterque delinquens a iudice malo afficitur, tum pœnas dant, tam Sempronius, quam Titius.

§. III.

Finis pœnarum indicatur.

Pœnæ funt mala confectaria cum actionibus legi repugnantibus a fuperiore connexa (§. præc.) *finis pœnarum adeoque eft, vt actiones legibus contrariæ omittantur.* Verum fi actiones legibus repugnantes eduntur, lex violatur, quam ob rem finis pœnarum eft inuiolabilitas legum hinc inde obtinenda. His pofitis ad intelligendum haud difficile eft. 1) *ex inuiolabilitate legum obtinenda pœnarum iuftitiam æftimandam effe* 2) *fuperiorem eo maiores pœnarum gradus & determinare poffe & debere, quo magis eius intereft, leges ab illo conditas haud violari.*

Valde ieiuna eft quæftio, vtrum pœnarum proportio fit arithmetica, an vero geometrica, magisque adhuc ieiunæ deprehenduntur DD opinionones, fi hanc quæftionem exagitant. Szpiffime contentionum ferra inter eos receiptocatur, vtrum vna alteraue proportio femper difiunctiue in pœnis infligendis, aut interdum copulatiue locum fibi vindicare poffit. Superuacaneum fore exiftimo diuerfas atque inutiles has Dd. vifiones fub examen vocare. Ex Aristotelis latifundiis promanarunt, & iam illas in fumum abire iuffit L. B. DE COCCEJI in *Jure Cin. Controv. P. 1. L. 1. quæft. 2.*

§. IV.

§. IV.

Leges in statu ciuili vi imperii ciuilis ab imperante ^{Quod con-} conduntur, (per notissima Jur. publ. vniuers. principia), ^{tinuatur.} consequenter eandem rationem, qua imperium ciuile absoluitur, in republica habere, manifestum est. Verum imperium ciuile inuoluit ius ciuium actiones securitati & saluti reipublicæ conformiter dirigendi, (per eadem principia); adeoque leges in statu ciuili ab imperante promulgatæ aptæ esse debent ad hunc imperii ciuilis finem obtinendum. *Legum igitur pœnaliũ & non pœnaliũ in republica ratio vltima est salus & securitas publica promouenda*, quæ ideo vtrique legum generi communis dici meretur. Finis pœnarum est inuiolabilitas legum seruanda (§. præc.), sed legum ciuiliũ vltima ratio nititur salute & securitate publica necessario obtinenda, quare finis pœnarum vltimus in republica non est, nisi salus & securitas publica in hac societate obtinenda atque conseruanda.

Legum pœnaliũ & non pœnaliũ vna eademque obligatio respectu subiectorum, qui actiones legibus conformare tenentur. Nobis vero in hac dissertatione sermo est tantum de legibus in statu ciuili, quæ sub generali nomine legum ciuiliũ comprehendimus. In hoc significato sunt leges ciuiles vel *criminales*, vel *ciuiles in specie*, prout vel pœnales sunt, vel non pœnales. Tantum vero abest, vt fingamus obligationem legum criminaliũ esse fortiozem, cum sola necessitas actionum lege determinata absoluat obligationem, quæ itaque per pœnas, neque augeri, neque minui potest. Firmissimum agnoscimus principium, quo hic vsi sumus ad iustitiam legum pœnaliũ definiendam, eoque neglecto nemo quantitatem mediõrum, quæ Imperans ad sanctitatem legum

gum obtinendam adhibere obligatur, distincte perspicie, quamvis alioquin Dd iuris criminalis operosa fungantur probatione, pœnas esse debere delictis proportionatas. Conf. MOEGLING in *Diss. de eo quod iustum est circa proportionem in pœnis surrogandis* th. 4. Qui autem principio a nobis exposito calculum adiicere nullus dubitat, eo feliciori ausu proportionem pœnarum, quam habent ad delicta in republica obuia, diiudicaturus est, quo solidiorem iam præentem inueniet ILL. Dom. c. w. m. DE BODE in *Diss. de aequitate privilegii odiosi & potestate Imperantis circa illud olim sub præsidio Viri Conf. G. B. BECMANNI in Academia Georgia Augusta defensa* §. 7-23.

§. V.

Pœnarum
species in-
dicantur.

Imperans in republica eo maiores pœnarum gradus definiturus est, quo magis eius, ciuitatisque interest, leges ab illo conditas non violari (§. III.) hinc varia pœnarum genera originem duxerunt, quæ inter se gradu differunt, quam ob rem, potiores diuisiones ut explanemus dissertationis finis exigit. Pœna nimirum est malum confectarium cum actione legi opposita a superiore connexum (§. II.) quod igitur superior vel immediate, vel mediate cum actione moraliter mala connectere potest. Si illud, vel in ipsa lege pœnali iam specificè determinatum est, vel minus. Priori in casu *pœna ordinaria* dicitur, posteriori vero exinde cognoscitur *Privilegium odiosum*, (cuius evolutionem vide apud Ill. Dn. DE BODEN in *Diss. §. præc. citata*). Si autem Imperans mediate pœnam constituit, vel iudici relinquit eam pro modo actionis facinorose determinare, vel non. Si prius, *pœna extraordinaria seu arbitraria* a Dd. veca-

vocatur. Jam vero malum confectarium infert priuationem perfectionis, adeoque pro huius diuersitate etiam differre potest. Quare vel pœna amissionem perfectionis corporis inuoluit, vel non. Priori casu *pœnam corporalem* appellamus, posteriori, vero, vel diminutionem patrimonii, vel famæ priuationem concernit. Si illud *pœnam pecuniariam*, & si hoc *famosam* dicimus. Pœna corporalis vel amissionem vitæ naturalis operatur, vel minus. Illo in casu *capitalis*, hoc vero *corporalis, in specie* nominatur.

Pœnarum plures quidem laudantur species, quas tamen merito hic negligendas esse censemus, partim quia dissertationis cancelli plenioris pœnarum adumbrationem haud admittunt, partim etiam ad criminum animaduersionem minus aptæ sunt. Quid enim e. c. pœna conuentionis, aut testamentaria ad criminum animaduersionem? Alia quidem Dd solemnis est diuisio pœnarum in ciuiles & criminales. Illas dicunt, quæ corpus puniendi directe non afficiunt, has vero, quæ principaliter corpori delinquentis infliguntur, vulgo *die an Haut und Haar gehen*, vid. BERGERVM in *Elect. Jur. Crim. Cap. 1. §. 7.* & KRESS. *ad C. C. C. art. CXXXVIII.* Sed fundamento destruitur & videntur interpretes verbis abuti. Plures enim pœnæ non essent criminales, quas tamen ipsa illarum indoles ipsamque Jus Carolinum criminum animaduersioni tribuit e. c. perpetuus carcer, perpetuaque relegatio.

§. VI.

Finis pœnarum nititur inuiolabilitate legum obtinenda (§. III.) quam ob rem *pœnæ id efficere debent, ut, aut puniendi in meliorem viam reducantur, aut ab aliis in republica civibus hinc inde exemplam sumatur.* Pœnæ qua-

Finis pœnarum capitalium notatur.

quatenus ad priorem finem consequendum aptæ sunt. *emendatrices*, quatenus vero ad alterum, *exemplares* ab Ictis nominantur. His positis, quid de singulis pœnarum generibus statuendum ad intelligendum haud difficile est. *Pœnae nimirum corporales in specie pecuniariae atque famosae utriusque fini satisfacere possunt, capitalis autem semper exemplaris est.*

Vulgo fertur, pœnas, quas criminale Jus complectitur, esse aut *emendatrices*, aut *exemplares* & recte quidem, si in genere de pœnarum qualitatibus sermo est. Sed bene notandum existimo, sepius pœnas utramque indolem sapere, atque pœna, quæ exemplaris est, simul emendatrix esse potest, & vice versa. Quam ob rem pœnæ iustitiam gradumque determinaturus ad duplex hoc caput attendere debet. Capitalis autem pœnæ, quæ tantum exemplaris est, necessitas intelligitur ex inviolabilitate legum in ciuitate seruanda, hincque in exemplo criminum animaduersionis vnice subministrando. Aqua multarum adhuc horarum poscenda foret, si prolixiori commentatione hanc doctrinam explanaturus essem, binis tantum verbis principia, quibus hic carere nequeo, exponens. Minime me ceteroquin fugit vulgata pœnarum diuisio, in publicas atque privatas, ultimique generis pœnas præsertim apud Quirites olim maxime frequentes fuisse. Sed in hac dissertatione eius rationem non habeo.

§. VII.

Quod con-
tinuatur.

Singule pœnarum species, sola pecuniaria excepta, in ciuitate infligende interesse tantum publicum concernunt. Omnes enim pœnæ (quod per inductionem patet) ex inuolabilitate legum in ciuitate obtinenda custodiendaque originem duxerunt. (§. III.) Hæc autem ex publica

blica salute securitateque dimetienda est. Verum reipublica interest, ut finis eiusdem supremus, quantum fieri potest, promoveatur, adeoque hanc pœnarum necessitatem interesse publicum suadet.

Supernacaneum certe esset, existimo, si hic prolixius disquirere velimus, quid sit interesse publicum priuatumue. Ex iuris publici universalis scientia satis superque patet. Pœna de Jure Romana priuata dicitur, quam priuatus lucratur. Quam autem alia ratione pœnam lucrari potest, nisi per ipsius applicationem patrimonium illius augeatur. Hoc demum de pecuniaria propugnare possumus, & incivile esset de pœna corporali, capitali atque famosa idem statuere.

§. VIII.

His prælibatis principiis generalioribus, quibus ca-^{Transitur} rere non potui in adstruendis sequentibus meis proposi-^{ad explica-} tionibus, ad ipsius thematis discussionem ulterio-^{tionem fur-} diendum. Quamobrem genuinum furti, eiusque specie-^{ti.} rum curiosius inuestigaturi sumus, quo de eius pœna, quam Legislator in hoc delicto pro eius atrocitate sanxit veram sententiam amplecti valeamus. Furtum in gen. nominamus *delictum verum, quo res aliena auferitur lucri faciendi gratia.* Vtui loquendi ipsique legum linguæ haud aduersa deprehenditur hæc notio, Vid. §. I. de *obl. que ex delict. nasc.* L. 1. §. 3. D. de furt. & C. C. C. art. ^{Rapinae.} CLVII. Secundum hanc definitionem rapina furti species est. Ablatio enim rei alienæ, quam furtum in-^{Rapinae.} nuit, vel simul fit per vim possessori immediate illatam, vel minus, si prius, *Rapina*, & si posterius, furtum in strictiori significato nominatur. Hac ex ratione

B

DD.

DD. vulgo dicunt, ablationem rei alienæ in furto fieri, infcio domino cf. *Kress. ad C. C. C. Engau Elem. Jur. Cr.*

Ex definitione furti suppeditata ad intelligendum haud difficile est, quæ sint huius criminis requisita, quo pacto illud ab omnibus aliis delictorum generibus discernere integrum est. Dicimus *delictum verum*, adeoque sine dolo & affectu furandi non intelligitur §. 7. *Inst. L. 53. D. furt.* Hinc porro *rei propriae*, qua propriae furtum non patramus *L. 43. D. §. 1. D. eod. tit.* Animus denique lucri ex re ablata faciendi in fure requiritur, adeoque qui tantum nocendi vexandiue causa abstulit, furti reus non est *L. 5. §. ult. L. 53. pr. D. eod. tit. & L. 41. D. ad L. Aquil.* Rapinam quoque ipsius furti speciem esse, ipsa eius indoles manifestum reddit, & geminatum merito delictum habetur, constat ex ablatione rei alienæ, & ex vi iniusta possessori immediate illata. Qua ex ratione olim Jure Romano adversus raptorem præter actionem vi bonorum raptorum alia quoque concedebatur actio furti, tam manifesti, quam nec manifesti, teste *Imperatore pr. J. de vi bonor. rapt. PAVLO in L. 1. D. eod. tit. VLPIANVS in L. 5. §. ult. & PAPIANO in L. 80. §. 3. D. de furt.* Cum vero rapina violenta ablatione se potissimum a furto in strictiori significato distinguat, rationem reddere possumus, cur hodie in statuenda poena raptorum ad pretium rei ablatae prorsus non attendatur. Conf. *KRESS. ad C. C. C. art. CXXII. §. 2. Berger in Elect. Jurispr. Crim. cap. 2. membr. 1. §. 23.*

§. IX.

Species furti secundum Nemes.

Delictum dicitur capitale quando poenam meretur capitalem. Jam vero, quamvis secundum Jus Romanum furtum non delictum publicum fuerit, adeoque nec tale

le, quod pœna capitali coercendum erat, tamen utique in Germania juxta Jus Carolinum & LLeges antiquiores ex rationibus satis firmis ipsi sancita est sanctio pœnalis publica. Et, si ad Nemesein Carolinam advertimus, quinque furti genera mortis pœna animadvertenda esse, iussit Imperator. Hinc divisio maximæ certe utilitatis oritur inter furtum qualificatum, & simplex. Furtum nimirum vel eiusmodi circumstantias complectitur, ob quas delictum hoc capitale esse solet, vel minus. Priori in casu furtum *qualificatum* in gen., posteriori simplex dicitur. Jam vero vel talis circumstantia, quæ capitale hoc crimen reddit ex quantitate rei ablatae quinque florenos solidos excedente mergit, vel non. Si prius *Furtum magnum*, & si posterius, vel circumstantia istiusmodi generis in eo latet, quod fur iam antea bis furatus sit, vel non. Si illud *Furtum tertia vice repetitum*, & si hoc *Furtum qualificatum in specie* seu periculosum, vulgo *ein gefährlicher, gestiffener Diebstahl* appellatur. C. C. art. CLIX. Huius periculosi furti ab Imperatore tria in citato art. laudantur genera, quorum *primum* est, si furtum cum effractione receptaculi rei ablatae coniunctum, *secundum* si fur cum ascensione ex alto in aedes penetrat, *tertium*, si idem armis, lethiferis furti patrandi causa sumtis, aedes ingreditur.

Qualificatum furtum vulgo in strictiori significato venit, ita ut furto tertia vice repetito, & magno contra distinguatur; verum, si dicendum, quod res est magis denominationis indoli convenit, si quando furtum qualificatum omne dicitur, quod capitis penam sequitur, sic ut simplici contra ponatur. Hac ex evolutione luculenter constare credo, quod furtum *primum*

primum & secundum, si rei furtivæ verum pretium quantitatem quinque solidorum haud excedit, tantum inter simplicia furta numeranda sint. Differentia quoque, quæ inter rapinam & furtum periculosum intercedit, collata utriusque definitione, facili negotio conspicua redditur. Vis ablativa utriusque quidem communis est, atque in furto periculoso etiam bona læsi respicit, verum in rapina non nisi mediate omnino & possessori principaliter infertur. Sed ardua inter DD. excitatur quæstio, utrum rapina in ædibus commissi simul periculosum furtum dicendum, qua pœna illud animadvertendum sit, an pœna gladii aut suspendii? KRESSIVS, l. 6, ad art. 126. optimus ille Nemesios interpres anceps quidem in definienda hac specie, pœnam suspendii præferendam censet gladio, forsasse ex ea ratione, quod furtum atrocius sit delictum atrociorumque mereatur pœnam. BERGERVS autem in *El. Jur. Crim. cap. 2. memor. 1. §. 23.* conjunctum hic utrumque delictum statuit, & cum CARPZOVIO iudicis relinquit arbitrio, an pœnam gladii cum impositione rotæ, aut suspendium irrogare malit. Perutilis quidem controversiæ huius sententiæ esset discussio, qua, tamen hic PRO BERGERI sententia ceteroquin proniores angustiis limitibus circumscripti, superfedere fas est.

§. X.

Quæ pœna
in furto
qualif.

Furtum qualificatum cum suis speciebus tales circumstantias complectitur, ob quas hoc delictum capitale est (§. præc.). Verum pœna capitalis tantum interesse publicum concernit (§. VII.); adeoque pœna in furto qualificato vniuersè ob læsam salutem securitatemque, in republica necessario tamen obtinendam, statuta est. Qua ex re extra omnem prorsus dubitationem est, hanc pœnam nihil plane respectus ad interesse læsi inuoluerè.

uere. Cum autem bonus Princeps non statim ab atrocioribus pœnis infligendis initium facturus est, sed a gradu pœnarum ad gradum potius ascendit, pœnamque ideo capitalem in delictis, aut leuioribus, aut non ita frequentibus haud irrogat; sane est, vt rationes perpendamus, quibus Legum Criminalium latores eo perducti, vt in fures tam rigorosum sistant iudicium. Et rerum gestarum monumentis tot gentium, tot rerumpublicarum facile commonstrari posset, si copiosam dissertationem exhibere mens esset, nimis frequentes in plurimis terris Europæarum gentium semper pessimorum hominum greges prædiorum expilandorum gratia confociatos fuisse, pœnasque illas, quibus antiquiores gentes furta quondam coercebant, minus suffecisse ad pruritum aliena tam nefando opere habendi refranandum. Hisce rationibus compulsi plurimi Legislatores in furta pro variis earum circumstantiis pœnam capitalem constituerunt, & suspendium, pœnam insuper maximam infamiam adspergentem, ceu obicem posuerunt, quo magis subinde ista pœna apta esse videbatur terrorem bonorum alienorum contrectatoribus incutiendo. Quare mirum non est, cur Imperator Carolus V. in sua constitutione criminali in quinque furtorum genera, supra iam laudata, pœnam suspendii dicere necessarium duxerit. Tantum autem abest, vt hæc pœna nimis dura dici possit, vt potius manifestum videamus, in viua atque quotidiana experientia sæpissime furta fieri, ita vt pœna hæc, licet satis atrox, consuetudinem inueteratam rapto viuere, penitus haud extinguere potuerit. Nec eandem pœnam in quolibet furto statui, sanxit IMPERA-

TOR sed vtique ad grauiores circumstantias, quibus crimen hoc patrat, in definiendo vltimo supplicio respexit. In furto nimirum periculoso secundi & tertii generis simpliciter pœnam patibuli dixit art. CLIX., cum primum genus furti qualificati in specie talis non absolute capitale esse videbatur. Ex art. enim cit. per verba: oder sonst nach Gelegenheit der Person und Ermessung des Richters, in andere Wege mit Ausstechung der Augen, oder Abhauung einer Hand, oder einer andern dergleichen schweren Leib-Straffe gestraft werden soll, Imperator aperte iudicis arbitrio locum concedit in definienda pœna extraordinaria. Acriter igitur inter DD disputatur, quænam furti periculosi species interdum a rigore pœnæ ordinariæ eximenda sit? Non dicam de quorundam mitigantium temeritate, qui vnam alteramue occurrentem circumstantiam plane insufficientem esse censent, ad pœnam laquei infligendam, conueniuntque semper requirere Imperatorem, si fur vltimo dandus supplicio. Etenim ex ipsius Imperatoris oratione in cit. art. refellitur cerebrina hæc æquitas, dum sacratissimus Legislator per formulam disiunctiuam omnem penitus exclusit dubitandi rationem. Sed in furto, quod cum effractione receptaculi coniunctum est plurimi distinguunt inter vim violentam, & minus violentam. Priorem ad patibuli pœnam statuendam requirunt, posteriori autem in casu extraordinaria coerendum crimen, perhibent. Neque hoc menti Cæsaris aduersatur, quippe qui vitur, vocabulis, in seine Behausung oder Behaltung bricht, quæ secundum proprietatem verborum in vernacula nostra de violenta effractione tantum

tantum accipienda esse, reor. Furtum autem tertia vice repetitum ex sanctione pœnali Carolina simpliciter capitale esse secundum art. CLXII., constat, modo res furto surrepta alicuius tantum pretii sit, quantitatem tamen quinque solidorum non absoluens. Equidem KRESSTVS in not. 2. ad hunc art. cum centum aliis etiam hic quantitatis furti magni habendam esse rationem, virget argumentis specie sua non destitutis. Verum ausu frustra- neo; spurium enim censendum est principium, quo tamen subnixæ est tota hæc doctrina, *quantitatem nimirum furti inspectionemque, quam noxium fuerit lesso furtum, cum iure natura, tum quoque ex mente IMPERATORIS vnicum & genuinum fundamentum ad pœnas furtorum definiendas constituere.* Si enim hæc rationes pœnarum maxime capitalium fundarent, non diffiterer, crudelem imo immanem capitalem esse pœnam, illam pœnam, qua homo ob rerum ablationem vita priuatur. Quæ scilicet proportio inter rerum pretium & vitam humanam sumenda est? Certe Imperator rationes sanctionis suæ pœnalis ex fonte magis limpido haurit, in ipso cit. art. per verba, *ein mehrer Verleumbder Dieb, und auch einen Ver-gewaltiger gleich geacht* satis luculenterque expressas. Furri magni vero pœnam non semper capitalem esse, iussit Imperator, sed pro modo circumstantiarum, vel hoc supplicio, vel extraordinaria pœna coercendum, statuit. In toto enim art. CLX. intentiori cura iudici varias bene diiudicandas circumstantias commendat, sequenti oratione. *So aber der erste Diebstahl groß und fünf Gulden, oder darüber werth wäre, und der Umstände, so den Diebstahl, wie oben davon gemeldet ist (nempe*

in

in art. CLIX. vbi species periculosi furti exhibet) be-
 schwerer, keiner darben erfunden wird, aber dennoch
 angesehen die Größe des Diebstahls, so hat es meh-
 rere Straffe, denn ein Diebstahl, der geringer ist. Und
 in solchen Fällen muß man ansehen den Werth des Dieb-
 stahls, auch ob der Dieb darob berüchtigt oder betreten
 sey. Mehr soll ermessen werden der Stand und das
 Wesen der Person, so gestohlen hat, und wie schädlich
 dem Beschädigten der Diebstahl seyn mag, und die
 Straf darnach am Leib oder Leben urtheilen. Und die-
 weil aber solche Ermessung in Rechts-verständiger Lent
 Vernunft stehet, so wollen wir, daß in solchen jetzt ge-
 meldeten Fall, so oft sich der also begiebt, die Richter
 und Urtheiler bey den Rechtsverständigen, und an Orten
 und Enden, wie hernach gemeldet wird, Raths pflegen
 mit Entdeckung der berührten Umstände, und nach solchen
 erfundenen Rath ihr Urtheil geben. Wo aber der Dieb
 zu solchen Diebstahl gestiegen, oder gebrochen, oder mit
 Waffen, als vorstehet, gestohlen hätte, so hätte er damit,
 wie oben stehet, das Leben verwürcket. Ex intaitu hu-
 ius articuli facillimo prorsus negotio conficere licet, I)
 furti magni poenam maiorem esse, quam in furto simplici
 seu paruo, tum primo vel secundo, II) in hoc furto re-
 spiciendum esse ad rei ablatæ valorem, III) ad statum
 vitæque genus furis, & IV) quantum damni læso per
 furtum illatum sit. His rite perpensis iudex criminalis
 demum, aut poenam capitalem, aut corporis afflictivam
 irrogare debet. Si itaque quæstio oritur, quando furti
 magni reus vltimo sit supplicio afficiendus; sic tenen-
 dum existimo: *Si fur est iustæ ætatis i. e. vbi doli maturus*
que

que capax est, vitæ haud probate, ad minimum quinque solidos usque furatus, atque ex hac ablatione læsus ingens sentit damnum, tum eius gula laqueo frangenda erit. Quoties vna alteraue harum circumstantiarum deficit, toties alia pœna corporis afflictiva locum sibi vindicabit. Non igitur sola quantitas rei furtivæ quinque solidos excedens ad hanc pœnam sufficit, sed requiritur, vt ex hoc rei surreptæ magno valore damnum haud leue, i. e. non modicam patrimonii imminutionem perferentiscat læsus. Copiosus sane disputandi materiam furtum magnum subministraret, præsertim, si tam dissonas interpretum Nemeseos sententias opinionesque sub examen vocare, cancelli dissertationis admitterent. Quare nunc ad sequentia transeundum est: argumenta vero, quæ obmoueri nobis possent infra discutienda obueniunt.

§. XI.

Si delictum commissum ad Legem pœnalem exigitur, vel omnes quoque circumstantiæ in illo obviæ, quas Legislator delineavit, si determinata pœna infligenda est, vel non. Posteriori in casu pœna in lege expressa locum iam in puniendo hoc crimine sibi vindicare nequit, mitiorque ideo substituenda erit. Hoc igitur quando iudex committit, tum *pœnam* illum mitigare, dicimus. Cum enim delicta leuiora pœnam leuiorem, atque grauiora quoque atrociorem pœnam merito sumant, & pœnæ infligendæ illarum fini satisfacere debeant, prorsus citra pulueris iactum intelligimus, pœnam ordinariam, vt exemplaris, vel emendatrix sit, mitigationi obnoxiam, quoties vnum alterumue requisitorum deficit,

Quando
pœna miti-
gari dicatur.

C

cit,

cit, que Legislator in eiusmodi delicto adesse assumit, quod pœna ab illo ipso determinata animaduertendum esse, iussit.

Mitigationis notio alia quidem plerumque ratione a DD formatur, illaque iterum in mitigationem iustitiæ & gratiæ distinguitur. Illam iudici, hanc vero Imperanti solum accensent. *KRESS ad CCC. art. BERGER in supplem. ad Elect. iur. Crim. Part. 1. Obs. 8. & Excellent. HEISLER in Diss. de iustis pœnam mitigandi causis in criminibus §. X. & XI.* Quamvis enim res ipsa fundamento vix destituatur, rerum indoli tamen conuenientius esse existimo, si ipsam aggratiationem a mitigatione penitus secernamus. Superiori enim semper integrum pœnam promeritam ex idoneis rationibus condonare, quantumvis secundum legis criminalis rigorem crimen obuium puniendum, ipsaque iam sententia condemnatoria subsecuta fuerit. Verum iudici nihil eiusmodi indulgendum. Eius est leges criminales ad facta facinorosa secundum mentem Legislatoris applicare, nullamque ideo mitiorem pœnam statuere, quam criminis circumstantiarum indoles, atque voluntas sui Imperantis patitur. Id lubenter concedo, quod in arbitrariis, siue extraordinariis pœnis dicendis regularum iustitiam & proportionis pœnarum rationem habere debeat, sed tunc iudex neutiquam mitigaturus est, quippe cui in his speciebus pœnæ a Legislatore non præscriptæ sunt. Cæterum vltius in hac doctrina occupari non est animus, & digressiones omnes eo libentius omitto, quo copiosius de harum mitigationum indole iam disseruit *V. C. HEISLER in Diss. cit. §. XII. seqq.*

§. XII.

Restitut. rei
furt. caus.
mitig. non
esse.

Quum hactenus pro instituti nostri ratione satis pœnarum capitalium finem §. §. ant., ipsarumque furti qualificati specierum indolem perpendimus, ad ipsius controversiæ

uerſa enodationem properandum eſt. Icti ad vnum
 ferunt omnes pœnam furti capitalem mitigandum ob reſti-
 tutionem rei furto ablatæ, illamque in arbitriam com-
 mutandam eſſe, docent. Verum rationibus argumentis-
 que, quibus DD ad propugnandam communem hanc
 ſententiam vtuntur, rite perſpectis, in omnia alia nobis
 eundem eſt. Quare ipſam noſtram, quam defendi-
 mus doctrinam prius ex legitimis principiis probaturi, &
 deinde ad argumenta contra diſſentientium reſponſuri
 ſumus. Reſtitutio enim rei furtivæ ſi contingit, vel pro-
 fuſ ſpontaneæ fit, & antequam furti auctor indicii grau-
 tus in inquiſitionem generalem prolabitur, vel minus.
 Priori in caſu pœna furti alioquin capitalis remittenda
 quidem eſt, ſed minime propter ſolam rei ablatæ reſtiti-
 tionem pœna inſtigenda labefactatur, quippe furtum
 non plene conſummatum eſt, adeoque pœna a Legisla-
 tore ſancita irrogari nequit. In hac nimirum ſpecie ſal-
 tim aliqua ex parte ceſſat animus lucri faciendi ex re ſur-
 reptæ, cum contrectator ex tempeſtiva pœnitentia du-
 ctus vero poſſeſſori reddit res, quas illi antea auferendi
 animus erat. Manet quidem delictum arbitraria inter-
 dum pro aliarum circumſtantiarum diſcrimine coercen-
 dum, furti autem omnia conſtitutiua non habet, adeo-
 que eius pœna haud animaduertendum erit. Huius igitur
 reſtitutionis rei ablatæ rationem in hac diſſertatio-
 ne non habemus. Si autem furtum plene conſumma-
 tum dicendum eſt, & inquiſitione debito modo pera-
 ctæ, de pœna furi applicanda quaëſtio oritur, tunc rei
 ablatæ reſtitutio mihi inſufficiens videtur ad pœnam or-
 dinariam, reliquis tamen circumſtantiis obuiis, quæ eam
 C 2 in-

innuunt, mitigandam. Restitutio enim rei ablatæ, vel reparatio damni, quod alter inde perpeffus est, satisfactio-
nem læsi vnice absoluit, nec aliud quidpiam in se conti-
nere potest. Finis vero pœnarum maxime capitalium
exigit, vt transgressores propter salutem, securitatemque
violatam malis afficiantur (§. III.). Qui igitur per sa-
tisfactionem priuatam læso præstitam neutiquam tollitur;
consequenter extra dubitandi rationem positum esse, con-
dicio, hanc rei ablatæ restitutionem iustam pœnam or-
dinariam mitigandi causam haud constituere. Acce-
dit præterea in pœnis capitalibus, quod mere exempla-
res sint (§. VII.) adeoque eadem semper efflagitat ra-
tio, vt exemplum atrox rigorosæ horum delictorum ani-
maduersionis præbeat, licet vel maxime læsus per re-
stitutionem rerum furto ablatarum, aut per aliam damni
perpeffi reparationem suum iterum recuperauerint.
Quamobrem non satis mirari possum DD eam sententi-
am admittere, quæ tantum diuortium a genuinis Legum
criminalium rationibus, veraque Juris analogia arguit.
Sane si leges Romanorum introspicimus, res nullis prop-
ter dubiis inuoluitur. Manifeste ibi in furto concedi-
tur actio pœnalis, etiam si læsus rem surreptam receperit.
Ira enim Ictus CAIUS in L. 54. §. 3. D. de furt: cum
furti actio ad pœnae persecutionem pertineat, condicio vero, &
vindicatio ad rei recuperationem, apparet, recepta re nihilomi-
nus saluam esse furti actionem, vindicationem vero, & conditi-
onem tolli, sicut ex diuerso post solutam dupli aut quadrupli pœ-
nam salua est vindicatio & condicio. Quamuis igitur apud
Romanos ipse actor pœnam lucraretur, inconcinnum
tamen iis videbatur, vnam actionem altera to li, adeoque
tanto

tanto magis in Germania, vbi nunquam priuatum delictum fuit, poena a legibus statuta infligenda est, etiamsi restitutio rerum surreptarum fit, aut verum earundem pretium refunditur. Ad hanc semper iam ipso iure obligatus est fur si in bonis adhuc superest, aut res furtiua apud eum eiusque familiam concipitur. Ex rationibus quoque ipsius sanctionis poenalis, qua IMPERATOR quinque furti genera capitalia esse iussit, luculenter manifestum est, quare IDEM delictum hoc morte expiandum esse, necessarium duxerit, quæ partim in eo latitat, vt Respublica a pessimorum hominum colluue purgaretur, partim, vt alii ciues horrendum exemplum inde capiant, atque crimen istiusmodi generis tanto cum dolo, tantaque malitia coniunctum fastidiant ac execrentur. Hæc omnia per restitutionem rerum furtiuarum non tolluntur, adeoque, quamuis ea subsecuta sit, rigori poenæ capitalis vtique adhuc locus concedendus est. Certe VLPIANVS in L. 65. D. de furtis eandem fouere videtur sententiam, & omnino si secundum Jura sui temporis delictum hoc publicum atque capitale fuisset, diserte illum quoque propugnasse, censendum est, furtum manere capitale, etiam si bona ablata ad verum dominum rediissent, nullaque ratione illud hinc inde degenerare in crimen mitius puniendum. *Qui ea mente alienum quid contraxit, inquit ille l. c. vt lucri faceret: tametsi nullo consilio, id domino postea reddidit; FVR EST. Nempe enim tali peccato penitentia sua nocens esse desit.* Neque, si dicendum, quod res est, ipse AVEVSTVS contrarium sanxit in sua Nemese, quantumuis DD ex communi sententia verba Imperatoris in art. CLX. wie schädlich dem

C 3

Beschä

Beschädigten der Diebstahl seyn mag, uel maxime ita interpretentur, vt exinde probare velint, restitutionem rei ablatae iustam exhibere causam, vi cuius poena ordinaria alioquin capitalis nunc remittenda esset. Verum longe alienam esse hanc interpretationem a mente Caesaris, iudico. In cit. enim art., prouti §. X. monstratum est, furti magni qualitatem poenamque definiturus est. Inter alia duo constitutiva ad hoc furti genus requirit Imperator I), valorem rei furto ablatae quinque solidos excedere II), laesum exinde magnum sentire damnum. (§. cit.) Quare quidem Legislator ad magnitudinem damni in statuenda hac poena simul respicit, sed illa solum ex ratione, qua iudex disquirere possit, vtrum atrox hoc delictum sit, omniaque furti magni requisita habeat. Quantumuis igitur deinceps res tali furto ablata laeso restituatur, tamen utique furtum, quod semel magnum erat, non definit magnum esse. Et enim si crimen commissam, iudicis est, delinquentem ad poenam promeritam sustinendam condemnare & laeso auxilium ferre in reparando damno, quod sentiit. Hisce igitur positis, quae natura delictorum poenarumque exemplarium rationes iubent, facili prorsus negotio intelligimus, restitutionem rei furtivae eo minus in reliquis furti capitalis speciebus non sufficere ad mitiorem poenam irrogandam, quo grauioribus ibi manifestantur circumstantiae poenam capitis exposcentes. Id libenter concedimus, si ordinationes criminales in Prouinciis passim mitigationem ex hoc capite introducere, tunc omnino rigori huius poenae derogatum esse. Sed iam dum de Jure communi ac Carolino nobis sermo est.

§. XII.

§. XIII.

Quæ iure Carolino statuta est de furibus, ultimo supplicio afficiendis sanctio pœnalis, eam infinitæ interpretum limitationes, & restrictiones infirmarunt, & debellarunt, vt ad paucissimos sane applicetur mortis pœna, atque ideo hæc pœna, quam facile effugere credunt, malevolis nullius plane terroris; ita vt iam LEYSERVS Spec. 536. med. 13. 18. conquestus sit de iniusta in fures indulgentia, misericordiaque intempestiua. Quam ob rem non ex Legislatoris voluntate, sed ob Ictorum auctoritatem sententiam repugnantem vsu forensi firmatam videmus. Verum tantum abest, vt hæc nimia interpretum auctoritas iudices constringere possit interpretationem amplecti, quæ indoli necessitatique pœnarum exemplarium contradicit, vt potius eorum officii consentaneum esse, dicendum sit, menti Imperantis, cuius nomine in crimina animaduertunt, conformen legum pœnaliū adplicationem suppeditare. Quare nostrum esse iudicamus, priusquam dissertationi colophonem imponimus binis tantum verbis DD. rationes sub incudem vocare. Illas plena manu in medium protulerunt Duumviri celeberrimi FERDINANDVS AVGVSTVS HOMMEL, cuius masculam in Jure scientiam alioquin merito suspicio, in diss. de mitiganda furti pœna ob restitutionem rei ablatae, & IACOBUS FRIDERICVS LVDOVICI in diss. de restitutione rei furtiue cap. 11. Palmarium, quo vtuntur argumentum est, quod ducant ex sua interpretatione art. CLX. Constitutionis Carolinæ, & quidem ex verbis, mehr soll ermetzen werden der Stand, und das Wesen der Person, und wie schädlich dem Beschädigten der Diebstahl seyn möge C. C. Concludunt inde, sicut restitutione satisfactum esse lesæ, ipsique

Rationes
dissentienti-
um allegan-
tur.

ta in-
onem
ordi-
erum
Ca-
atum
s est.
quir
lidos
num.
inena
la so-
atrox
a ha-
blata
ma-
cri-
enam
lium
gitur
blari-
mus,
i ca-
irro-
ntia,
mus,
gati-
i hu-
com-
XIII.

que furtum amplius non damnosum, ideoque pœnam capitalem cessare, & in aliam commutandam esse HOMMEL l. c. §. 6. & LVDOVICI l. c. §. 2. Sed totum prorsus argumentum concidit, si consequentia negatur. Ex rationibus enim indubiis euidetur esse, confido, §. VI. & VII., pœnam capitalem exemplarem esse, publicumque tantum interesse concernere. Ex inuersa igitur ratione argumentari licet; vbiunque in crimine puniendo fini pœnarum rei que publicæ læsæ nondum satisfactum est, ibi non cessat pœna publica, atque capitalis; atqui per restitutionem rei ablatae fini pœnarum & reipublicæ violatae nondum satisfactum est, consequenter etiam non potest cessare pœna publica, sed secundum legum pœnalarum rigorem infligenda est. Vtriusque antecedentis propositionis veritas primis Juris Criminalis principiis suffecta est, quare etiam in diuersis prouinciis legali sanctione definitum est, pœnam ordinariam in quibusdam furti speciebus nihilominus locum invenire, quantumuis res furto ablata restitutio facta sit, e. c. in furto equorum in terris Brunsvico-Luneburgicis, uti Illustris G. L. BOEHMER, verum Georgiæ Augustæ decus exhibet in splendido opere *de abigean & furto equorum* c. 3. §. 104. Hanc ob causam etiam in Saxonia Electorali *Constitut.* 32. dispositum offendimus, ablatae rei restitutionem ad mitigandam pœnam tum demum vtilem esse, si restitutio ex vera furis pœnitentia & ante inquisitionem moram contingit. Optandum sane esset, hanc sententiam in omnibus Germaniæ foris vsu receptam esse. Jam reliqua, quæ obmoueri possent dubia, & itidem ex principiis ante stabilitis discutienda forent, ob abitum improviso accelerandum ressecabimus, & scriptum, cuius fines vltro ponere constitutum erat, hic terminabimus.

NOBI.

PRAENOBILISSIMO DOCTISSIMOQUE
DISSERTATIONIS AVCTORI

S. D.

JO. CHRISTOPH. WILH. STECKIUS

JURISCONSULTVS ET ANTECESSOR.

Ego vero inprimis letus specimini doctrinae Tuae, quod edis, dulciter adplaudere debeo. Licuit mihi proprius intueri doctores animi egregias, industriam, morumque decus & elegantiam, quae Te sponte omnibus bonis es commendaturus. Talem ego Te futurum esse confido, qualem Te cognitum confestim iudicavi. Honestissimis in Fridericiana studiis, literisque optimis assiduam navasti operam. Ciuem igitur Te & Tuis & reipublicae rationibus utilissimum fore auguror, atque praesugio. Cerrissima Te manent bonae indolis praemia. Gratulor hanc, quae eximia est, letitiam MATRI VENERANDAE, & PERILLVSTRI, quem Deus in Academiae decus seruet, AVVNCVLO. Tibi vero prosperos & auspiciatos rerum Tuarum, conatuumque euentus sincere precor; Ceterum nihil mihi suavius esse iucundiusque velim credas, quam si cognouero, mei memoriam Tibi curam esse & commendatam. Vale. Scr. Hale Magd. d. III. Decembr. MDCCLVII.

D

PRAE-

PRAENOBILISSIMO ATQUE DOCTISSIMO
DISSERTATIONIS AVCTORI

S. P. D,

PRAESES.

Si ad laudem exercitationis Tuæ, qua ipsa argumenti facundia non minus, quam eius profunda atque eleganti discussione satis encomiorum meretur, aliquid addere licet, illud ipsum est, quod Tibi, principis meis prorsus imbuto, latibunda mente nunc felices auspiciasque studiorum Tuorum progressus gratuler. Toti Tuæ debetur industria, hac dissertatio, nec mihi quidquam vindico, præter voluntatem illam perlegendi, exitumque honorem, cum me elegeris animi Tui præsentia, quæ erat contra torrentem disputare, sed singularis Tuæ Juris scientia hanc selectionem exposcebat. Potuisses fateor, PRAESTANTISSIME LAV, copiosius differere, atque uberius apparatu specimen Tuum exornare, sed cum in magnis iam voluisse satis erit, ita ego penitus sum conuictus, Te & nervose atque concinne disputasse, & solida eruditionis specimen haud vulgare exhibuisse. Eo alacrius igitur Tuo me iungo lateri, quo præstantiorem ingenii TVI indolem, atque egregias animi dotas cognosco, quas Divina Providentia plena manu in TE contulit, quibus quoque tam provide in stadio academico decurrendo eam eruditionem consecutus sis, qua TVA ætate longe superior videtur. Maximo enim studio ex felici moderamine Annulivi TVI optimi, Perillustris FLOERCKII Ictri summi, uberrimos collegisti fructus & præter acroases illustrium Antecessorum NETTELBLADTII, HEISLERI, STECKII, omnibus quas habui, prælectionibus tanto ardore, tanta alacritate atque solerti-

10
RI
sollertia interfuisti, ut nesciam an admirandas has virtutes
laudibus satis extollere possim. Quare potius ad plaudentis tan-
tum defungar officio, & mihi non possum non gratulari amicium
candidum atque tantis ingenii dotibus instructum, cuius ex quo-
ridiana fere consuetudine summam semper cepi voluptatem.
Maeste igitur eximia hac Tua virtute esto, utere semper auspica-
to rerum statu, neque, quod facis, semper amare perge. Scrib.
in Regia Fridericiana d. V. Decembr. MDCCLVII.

NOBILISSIMO ATQUE DOCTIMO

RESPONDENTI

AMICO, QVEM CVPIAT, SIBIQVE SPONDEAT
INTEGERIMO,

S. P. D.

JOACHIMVS JACOBVS REINECCIVS

J. U. D. SOCIET. CANT. ET SCIENTIAR.

SAXON. ADJ.

Et si vero, Vir Praestantissime, non sumis, a cuius commen-
datione vllum momentum possit accedere rebus TVIS, adhuc
egregie peractis in hac Musarum sede, quae quaecumque celebritate
sana facile vincat: voluisti tamen, & a me esflagitasti, pro eo, qui
in TE est animi candore, eaque fiducia, quae non dedecet optimum
quemlibet, qui hominum de se existimationem haud temere spernat,
ut non tantum spectatorem & auditorem me praeberem concertationi
publicae, qua defendere instituas Specimen argumenti haud ita vulga-
ris, TVO Marte elaboratum, doctique scriptum, sed ipsemet ex par-
tibus aduersis stans Tecum experiret, quod mihi sane non potuit non
gra-

gratissimum accidere. Vellem sane tam bonam & frugi indolem, cum
raris ingenii dotibus ac iudicandi vi, non nunc primum mihi inno-
tuisset, quae alias ansam dare potuerint, eam pluribus verbis orna-
di. At quid opus iis, ubi verum ad sunt testimonia? Mearum ta-
meti esse puto, ne committam, quo minus & absolutor annos acade-
micos, studiorumque cursum non inauspicato confectum TIBI gratulor.
Cautione ceterum, qua utendum sit, eam TV quidem, Vir
Praestantissime, haecenus non omnino neglexisti, cuius rei testimonium
ipsa TVA meditatio praebere possit, quae rem tractat in foro totius
esuiventem, ubi decernendum sit, ob quas causas furti pena legibus
sancita recte aut instigatur, aut mitigari queat. Quidni igitur spem
facias certam, fore, ut ea via pergas, neque facias aliud, quam quod
minetur Pragmaticum olim in capiendis consiliis satis prouidum &
circumspectum, inque rebus agendis exercitissimum. Verum tamen
illa, ut in mentem venerunt, festinanter ad TE perscripsisse, haud
pigebit olim, si aliquando experte virtutis, honores, qui virtutem
comitantur, adeptus, quos & reliquos fructus auguror amplissimos,
certiorem me feceris, quam non iniucunda sit eorum recordatio.
Ita igitur, Vir Praestantissime, his copiis, quas sapientiae studium sin-
gulare secum fert, abunde instructus, in rem bonam: ito salutarum
urbes regias, & in complexum tot virorum grauissimorum, quorum
pars sedet ad clauum reip. & qui has terras mirifice ornant varia
eruditione, eademque iuuant prudentia & consiliis, ut ab ipsis
exempla capias, quae ad imitandum per fore accommodata TIBI
prouideas. Neque vero ire TE iubeo, veluti rerum Tuarum sara-
gentem, ne non & has agas feliciter, neuo omnino hinc abeas prius,
quam constitutum TIBI fuerit memorem in me animum praestare, &
quod TE facere credam, me amare. Vale. Dabam Hale Magde-
burg. ipsis Kalendis Decembris, Anno MDCCLVII.

MON-

MONSIEVR

Les tendresses d'amitié, que Vous avez eü la bonté de m'ac-
corder, m'ont procuré jusqu'ici la douce satisfaction de jouir
des charmes de Vôtre agreable conuersation. Mais c'est à pré-
sent le triste moment, où le Ciel nous separe, pour Vous faire
cueillir les fruits de Vos vertüs, & de Vos rares talens. La per-
te, que je vais faire, me rendroit inconsolable, si je n'étois par-
faitement persuadé, que cette separation ne portera aucun préju-
dice à nôtre amitié, & que Vous serez toujours le sincere ami de
celui, qui fait profession d'être avec un attachement inuiolable

MONSIEVR

Vôtre

Halle
le 5. me Dec.
1757.

très humble & fidel ami
& seruiteur

J. G. BRAVN.
de Berlin, Opposant.

D 3

CARIS-

CARISSIMO FRATRI

S. P. D.

GODOFREDVS SAMVEL LAV.

Jctum non solum LL. memoria tenere, sed & in rationes earum inquirere debere, ipsi iuris auctores prudentes monuerunt in l. 17. ff. de LL. Nam sane, si quis nullo casus, eorumque decisiones memoria comprehenderit; tamen id ei semper continget, ut mille alias questiones in vita humana obuinentes, nec tegerit unquam, nec memorie mandarit. Quapropter JCtus ita percepta artis suae habere debet percepta, ut iurium & casuum singulorum rationes & principia intelligas, eaque in promptu habeat axiomata, ex quibus questiones omnes enodare possit. Cui maxime inseruit & magis plerisque si probauit ratio docendi & dicendi ^{codicibus}, quae in principiorum intelligentia & consensum distribuere in partes, latentem explicare definiendo, obscuram explanare interpretando, ambigua primum videre, deinde distinguere, postremo habere regulam, qua vera & falsa iudicarentur, & quae quibus positae essent, quaeque non essent consequentia. Quorum cum in hoc TVA Dissert. maxime rationem habueris, non potuit fieri, quin thema propositum & solide pertractaueris. Congratulor TIBI igitur & valde laetor de specimine cognitionis TVAE in hoc scientiarum genere. Quod reliquum, ex intimo animi affectu opto, ut Deus TE seruet incolumem & conatibus TVIS annuat.

Dab. Hala d. 4. Decembr. MDCCLVII.

SS) * (SS) * (SS)
SS) : (SS) : (SS)
SS * * SS
SS

ULB Halle

3

004 931 394

DISSERTATIO IVRIS CRIMINALIS
DE

11 Cr. 8. num. 47.
1757
50

**POENA CAPITALI
IN FVRTTO HAVD MI-
TIGANDA OB RESTITV-
TIONEM REI ABLATAE**

QVAM
PRAESIDE
VIRO CONSVLTISSIMO
GEORGIO SAMVELE MADIHN

IVRIS VTRIVSQVE DOCTORE
D. V. DECEMBR. MDCCLVII
H. L. Q. C.

PVELICAE ERVDITORVM DISQVSSIONI SVBMITTIT
AVCTOR

GOTTLIEB ERNESTVS LAV
WERNIGERODANVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE
EX OFFICINA FVRSTENIA.

